

У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕОНИК 27 МАРТА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

(Наставак.)

ПРИЗОР III.

Петровић и Поповић.

Петровић. Којешта! Француски послови! Ал' бадава изврђу, Французи остају те остају потучени до ноге! (Баци новине).

Поповић (баци новине). Боже мој, како се сами хвале! Дижу се у небо, мислио би човек боље војске од пруске нема!

Петровић. Па и нема! Ево шта каже Вандерер. Стани да ти прочитам.

Поповић. Не ћу да чујем!

Петровић. Шта не ћеш, мораш! (Ухвати га за руку и чита му.) „Што се храбрости Пруса тиче, само једно мњење влада. Храброст се њихова најсјајнијим начином осведочила. Силан губитак, који се само у битци код Верта на 6000 мртвих и рањених рачуна, јасни је доказ, како Пруси умеју да презире смрт. Губитак Француза рачуна се на 12.000.“

Поповић. Није него још што!

Петровић. Слушај само: „6000 Француза је заробљено, од којих су половица туркоси и зуави?“ Ето ти твојих туркоса и зуава!

Поповић. Па и јесу први јунаци на свету!

Петровић. Јунаци? Лепи јунаци! Ево шта каже Вандерер: „О туркосима и зуавима приповеда се много гадних ствари! Тако је један зуав једнога лекара, који му је ране завијао, из пиштола убио!“ Срам га било!

Поповић. Шта срам га било? То није истина! А какви су Пруси, какви су ми то људи, што се Бизмарку клањају! Сад ме пусти, да ја теби читам. (Отргне се и извади новине.) Чебај, да ти покажем тог твог славног Бизмарка!

Петровић. Не ћу да чујем којекакве лажи што Lojd износи.

Поповић. Шта не ћеш, мораш! (Ухвати га за руку и чита му.) „Тога Бизмарка, тога наполеоновог ривала, треба човек у парламенту да види, и онда да осети, каква се спрдња чини са народним заступништвом. Тад идеал свију праталаца од карикатура долази у солдачкој униформи у парламенат, и већ тиме туче у главу народни суворенитет. У парламенту наслони главу на руке, и гледи преда се, као да га се ништа не тиче, што се око њега збива. Кад хоће да говори, устане зевајући и теглећи се, као да је у својој соби, а не у парламенту. Кад говори, говори кроз нос, отеже речи и тако изгледа, као да му је жао трошити речи у парламенту за те људе, с којима поступа као са Ђацима. А посланици све то мирно сносе и трпе, као да другче не би ни могло бити.“ Ха, јеси сад чуо, какав ти је тај твој Бизмарк, и какви су они, који га слушају?

Петровић. То су саме клевете!

Поповић. То је чиста истина!

Петровић. Тако што само ти можеш веровати!

Поповић. Тако што не верују само таки људи, који не виде даље од носа!

Петровић. Шта ти хоћеш тиме да рекнеш?

Поповић. Ја српски говорим!

Петровић. Српски, али којешта!

Поповић. Море знали ли ти с киме говориш? Ја сам ц. и кр. чиновник у миру!

Петровић. Нисам ни ја мачији кашаљ!

Поповић. Ти радиш земљу, дакле си паор!

Петровић. Ти си господин — без новца!

Поповић. Та да, такви људи, као што си ти, држе, да је све у новцу!

Петровић. Видим, да ти другчије мислиш! За то и иштеш моју кћер за твога сина!

Поповић. Мој је син учен човек!

Петровић. Моја је кћи богата партија!

Поповић. Мој се син са својим знањем може свуде протурити.

Петровић. Моја кћи може добити хиљаду младожења.

Поповић. Тако?

Петровић. Тако да!

Поповић. Ти вљада мислиш, да је мени много стало до твоје бери!

Петровић. Колико и мени до твога сина!

Поповић. Е добро! Од сватова не ће бити ништа!

Петровић. Ја кажем, да не ће бити ништа од сватова!

Поповић. То кажем ја! (Хода оштро по соби.)

Петровић. То кажем ја! (Хода оштро по соби.)

ПРИЗОР IV.

Ката, Јена, Милан, Марија и пређашњи.

(Свако носи по штогод у руци. Поповић шчепа своју жену за једну, а своју кћер за другу руку и повуче их на једну страну. Исто тако и Петровић. Сви изпусте, што су у рукама носили.)

Петровић (својима). Да знate, да од сватова не ће бити ништа!

Поповић (својима). Спремајте се кући, од сватова не ће бити ништа!

Ката. Шта је то, Васо! Оде красна чорба!

Јена. Какве су то речи, Илија? Чорба фуч!

Марија (уплашено.) Отац, ви се вљада шалите?

Милан. Ја од целога не разумем ништа!

Поповић. Разуми дакле! Још једанпут велим: од сватова не ће бити ништа!

Петровић. То јест, то ја кажем!

Поповић. Молим лепо, то сам ја први казао!

Милан. Али ако Бога знate, шта се дододило? Ено, Марија плаче! (Хоће књојзи.)

Поповић (задржи га.) Ни корака!

Марија (падне матери на груди.) Ах, мамице, ја сам врло несрећна!

Јена. Али хоћемо ли већ једаред чути, откуд те брзе промене?

Ката. Хоћеш ли већ говорити једаред?

(Наставиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Василијев карактер по себи довољно мотивује mrжњу према игуману: он хоће да се осили на рачун другога и за то не бира средства; али писац не мотивује довољно, за што је Василију толико стало да придобије Димитрија за калуђерство, да би се то мотивовало, морао би се Василије и стаћи јаче као фанатисани теократ, који

мисли да ће из даровитог Доситија издјелјати чврсту полугу за хијерархичне цели. То бар наглашује његова одвратност од остале недотувавне браће му по Христу. Овакав карактер природно мора стајати у опреци с димитријевим и у тој противности нашао би писац богати материјал за драмску радњу, као што је видимо на крају.

С малим уметцима све би се то могло постићи а да се не мења читав склон драме, само би неке појаве ваљало скратити, неке са свим изоставити. Према драмском пешништву, које с пуним једрима плови по воловитом мору људских осећања, историја се гмиже пужевљевим ходом, — с тога ће драматик, да би нас сачувао од умора, који долази иза гмизања за историјом на позорници, с неколико црта обележити читав низ догађаја, ако они стоје у узрочној свези с драматским делом. Тако би ми, примера ради, да се дело одпочиње у манастиру,

могли врло добро замислiti младог Димитрија у радионици, а да га тамо и не гледамо читаве једне радње. За један момент историјски, или душевно-наравни, може се закачити читав низ прошлих догађаја и то у много лепишем облику него што нам их ређа историописац или кроничар. Тиме се у драми уједињава време и делање, што по себи већ улешава грађу драме, а писац је мимо то створио себи пространije поље за бојиште супротних начела, из којих ће понићи драмски ефекат.

(Наставиће се.)

СЛУШАЊЕ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Тамница“), шаљива игра у четири радње, од Р. Бенедикса, приказивана је 21 марта. Тенденције, која би цео комад провејавала, нема у овоме комаду, већ се само местимице тенденциозно износи по где која мана из живота, а и та се прутићем сатире не шиба. Комика у овоме комаду не лежи да-кле у исмејању људских мана, већ у нечем другоме, и то: у случају, који произведе забуну, којој се морамо да смејемо од срца. Меру, у којој је слободно употребити случај у драматској игри, са свим је добро познавао писац, те је за то није ни у заплету ни у решавању заплета прекорачио, а што је главно, знао је позајмити случају такав облик, да и не изгледа случај већ промисао, који казни и награђује. У тој мери слободно је употребити случај, јер и, пр. кад би се у каквој трагедији на каквог зликовца срушшио каменити кип и овога убио, то би био случај, који не би био дозвољен да се употреби; али када би опај каменити кип представљао каквога человека, кога је зликовац убио, онда овај случај изгледа као промисао, који казни, и може се употребити. Или у овоме случају, да је Семковић само случајно дошао у кућу доктора Небригића, па да су га помели са Небригићем и на 14 дана затворили, то не би било смешно; али знајући ми, да је Семковић дошао са непоштеном намером, изгледа нам његов затвор каптига и за то му се смејемо. Смејање напе најјаче је у последњој радњи, у којој јела забуна свој вршак поститиће, да се после реши на напе потпуно задовољство.

Представа је у целоме испала добро. Семковић (Недељковић) и др. Небригић (Суботић) надметали су се у живој и окружљеј игри. Полексија (Марин-

ковићка) беше права „плаветна крв.“ Милица (Л. Хаџићева) живи контраст недалтнога званичника и њенога оца Јеврема (Зорића). Марица (Ј. Поповићева) показала је овога пута, да је разговорсна, јер нас је у данашњој улози, која не спада у њену струку, потпuno задовољила, што је наградило бурно тапирање од стране публике. Имамо још да с похвалом споменемо Шеришића (Лесковића) и слугу Марку (Стапчића).

И. Т.

УМЕТНОСТ.

(Пијаничкиња Јованка Стојковићева.) У веома спромашној уметничкој градини српској пуну цветак, који својим мирисом мало да не ће надмирати све своје друге и другове. То је Јованка Стојковићева, млада и лепа Српкиња из Темишвара, пајире ученица славнога Драјшока, после чуvenога пијанисте и компонисте Фрање Листа. Учител Лист изјавио се о својој ученици, да је сматра првом пијаничкињом данашњега века! Ј. Стојковићева ангажована је за летићу сезону у Лондону, у Хајдпарку, а за зимску у Данској и Руској, где мисли и остати. Ту је скоро давала по један концерат у Пешти и Бечу, и сви листови пишу о њој са највећим усхитом. Браћи загрејчанима од свег срца завидимо, што ће имати прилике, да чују напу дичну уметници, јер Ј. Стојковићева, путујући у Трст, наумила је дати у Загребу један концерат. — Колико нам годи такав глас о напој дичио Српкињи, толико ћемо већма жалити, ако уживање у њеној вештини буде за српство — забрањен плод.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА

ПРЕДСТАВА 46.

БРОЈ 30.

У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕБОНИК 27 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПО ДРУГИ ПУТ:

МАТИ И СИН.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА А ДВА ОДЕЉЕЊА, ОД Ђ. БИРХПАЈФЕРОВЕ, ПРЕВЕО Ђ.

МАТИ И СИН.

ПРВО ОДЕЉЕЊЕ У ДВА ЧИНА.

ОСОБЕ:

Ђенералица Мансфелдова, удовица	J. Маринковића.
Бруно, син јој	Брани.
Андија Мансфелд	{	пајторчад јој	.	.	.	Лесковић.
Стеван Мансфелд	{		.	.	.	Недељковић.
Палм, управитељ добара њених	Зорић.
Штромер, књиговођа му	Шешић.
Свећеник мансфелдске општине	Лукић.
Кајетан, писар код Андије Мансфелда	Соколовић.
Гундула, ћенераличина коморница	Ј. Поповићева.
Јован, слуга	Живковић.

Збива се у дворцу Раму у г. 1828.

СУСЕА.

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ У ТРИ ЧИНА.

ОСОБЕ:

Ђенералица	J. Маринковића.
Бруно	Брани.
Стеван Мансфелд, лекар	Недељковић.
Анка, жена му	Л. Маринковићева.
Селма	К. Савићева.
Госпођа Пиро	М. Савићева.
Евелина	{	кћери јој	{	ћенераличина родбина	.	М. Недељковићка.
Љубица					.	Л. Хацићева.
Стрелај	Станчић.
Хорнтал	Хадић.
Гундула	Ј. Поповићева.
Слуга	Живковић.

Збива се на 15 година после првога одељења у дворцу Мансфелду, ћенераличном добру.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 ПО САХАТА.